

Politická práca vo vševojskových zväzoch a zväzkoch v príprave a vedení bojovej činnosti v podmienkach rádioelektronického boja

Spĺnenie úloh, ktoré vytýčil XVII. zjazd Komunistickej strany Československa vyžaduje venovať trvalú pozornosť aj ďalšiemu upevňovaniu bezpečnosti a obrany schopnosti našej socialistickej vlasti. Budovanie Československej ľudovej armády v duchu požiadaviek súčasného vojenstva je neoddeliteľne spojené so zvyšovaním účinnosti straníckopolitického práca (SPP), ktorá je základom jej bojovej sily, bojovej a mobilizačnej pohotovosti. Aby SPP pri riešení úloh ozbrojenej obrany socialistickej vlasti bola účinná, treba venovať zodpovedajúcu pozornosť novým procesom a javom v oblasti vojenstva a ich dopadom na proces uskutočňovania SPP.

Porovnanie možnej bojovej činnosti vševojskových zväzov a zväzkov s obdobím, napríklad 2. svetovej vojny ukazuje, že v ich činnosti došlo k mnohým zmenám, ktoré sú odrazom prebiehajúcej vojensko-technickej revolúcie. Prejavujú sa v možnosti použitia zbraní hromadného ničenia, vo vysokej rozhodnutej, intenzívnej a rýchlym priebehu bojovej činnosti. Jej odrazom je aj nasýtenie vojsk rôznymi elektronickými systémami a problematika rádioelektronického boja (REB). Ako zdôraznil v tejto súvislosti celoarmádny stranícky aktív k rozpracovaniu a realizácii záverov XVII. zjazdu KSČ v ČSLA, revoluč-

né premeny v oblasti riadenia vojsk pri-nášajú výpočtovú techniku a informačné systémy. Nové bojové prostriedky, komplety prieskumu a riadenia paľby zásadne ovplyvňujú činnosť veliteľov a vojenských kolektívov, kladú nové, zvýšené nároky na ich morálne a politické, psychické a bojové kvality.

Pre pochopenie riešenej problematiky politickej práce v podmienkach REB treba predovšetkým vychádzať z ich vzájomných vzťahov a súvislostí.

Z Bojového poriadku pozemného vojska ČSLA vyplýva, že REB je popri prieskume, ochrane proti zbraňam hromadného ničenia, maskovaní, ženijnom, chemickom, topograficko-geodetickom a hydrometeorologickom zabezpečení jedným z dôležitých prvkov bojového zabezpečenia vojsk. Skutočnosť, že REB je zaradený po prieskume a ochrane proti zbraňam hromadného ničenia na tretom mieste v poradí, ukazuje aj jeho význam pre politickú prácu. Jeho cieľom je dezorganizovať velenie vojskám, znížiť efektívnosť vedenia prieskumu a používania zbraní a bojovej techniky nepriateľa a zabezpečiť spoľahlivú činnosť vlastných systémov a prostriedkov velenia vojskám a riadenia zbraní.

Z uvedeného vymedzenia REB a jeho miesta v procese ozbrojeného zápasu vy-

plýva, že REB nemení podstatu ozbrojeného zápasu. Ozbrojený zápas naďalej zostáva organizovaným ozbrojeným stretnutím bojujúcich strán, ktoré zahŕňa úder, paľbu a manévry a ktorého cieľom je zničiť (rozdrviť) nepriateľa a splniť stanovené úlohy v určenom priestore a krátkom čase. Ide o materiálny proces. Z hľadiska politickej práce je pritom dôležité, že ide o organizované ozbrojené stretnutie, určitý spoločenský proces, spoločenský konfliktnú situáciu. Rozhodujúcu úlohu v ňom má človek, ktorý využíva prostriedky vedenia ozbrojeného boja na pôsobenie na nepriateľa, na ovplyvňovanie jeho činnosti paľbou, manévrom alebo iným pôsobením, ktoré by sťažovali jeho činnosť. Súčasne prostriedky vedenia ozbrojeného boja využíva pre zabezpečenie danej činnosti, to znamená na vytvorenie takých podmienok a predpokladov, ktoré by napomáhali realizácii stanovených cieľov ozbrojeného boja. Takýmito prostriedkami sú aj prostriedky REB. Nimi možno získať vo veľmi krátkom čase vierohodné správy o nepriateľovi, systémami navedenia a riadenia paľby viesť presnú paľbu a ničiť stanovené objekty do celej hĺbky už prvým výstrelom, narušiť činnosť systémov vedenia vojskám, protikozmické, protiraketovej, protivzdušnej obrany, systémov navádzania rakiet, riadenia delostreleckej paľby, paľby tankov, lietadiel a vrtuľníkov na cieľ. Možnosť REB sú dané tým, že pomocou rádiových, rádioradiolových prostriedkov, zariadení pre bezdrôtové diaľkové ovládanie, rádionavigačnej, laserovej, infračervenej, televíznej a inej techniky sa v súčasnosti zabezpečuje celý komplex úloh plnených v bojovej činnosti (pozorovanie nepriateľa na bojisku, použitie zbraní, uskutočňovanie rôznych výpočtov, prenos povelov, správ a pod.). Z uvedeného je zjavné, že od spoľahlivej a nepretržitej práce týchto prostriedkov závisí aj úspech bojovej činnosti.

Vzrastajúci význam prostriedkov REB vo všetkých fázach bojovej činnosti potvrdzujú v súčasnosti poznatky z izraelsko-arabských stretnutí, útoku Izraela na sýrske batérie PVO, útok letectva USA na Líbyu, alebo aj boje o Malvin. Treba doceniť, že stále väčší význam vedeniu vojny s použitím REB prikladajú aj vojenská predstaviťelia NATO. Z ich vojenských doktrín je zjavné, že REB bude neoddeliteľnou súčasťou uskutočnenia operácií armád NATO. Snahou pritom bude vytvoriť jednotnú údernú silu, ktorá by bola tvorená paľbou, manévrom a REB. V jednej z vojenských príručiek NATO sa v tejto súvislosti napríklad uvádza, že veliteľ musí udeľovať ve-

deniu REB takú istú pozornosť, ako i využívaniu palebných prostriedkov. Niektorí vojenská teoretici dokonca predpokladajú, že pre úspech armád NATO bude treba najskôr získať prevahu v prostriedkoch REB. To vychádza z toho, že prostriedky REB sa stávajú akýmsi univerzálnym faktorom pre ovplyvňovanie činnosti na bojisku a majú výrazný vplyv na konečný efekt bojovej činnosti a jej výsledky. (O význame vedenia REB svedčí aj skutočnosť, že použitie kompletov elektronického rušenia umožňuje, ako potvrdzujú skúsenosti z lokálnych vojen, znížiť straty bojových prostriedkov 2–5 razy; sťažiť alebo aj znemožniť vypúšťanie navádzaných rakiet, niekoľko razy znížiť účinnosť prieskumu ako i pozdržať alebo znemožniť odovzdávanie povelov a správ). To všetko určitým spôsobom determinuje uskutočňovanie politickej práce a vyžaduje zodpovedajúce zmeny predovšetkým v jej obsahu, ale i formách uskutočňovania. Treba si uvedomiť, že pri nových úlohách nevystačíme s navýšenými postupmi, formami a metódami práce, ktoré mohli byť úspešné v minulosti, ale dnes už strácajú svoju účinnosť. Táto myšlienka, ktorá zaznieva pri realizácii úloh prestavby národného hospodárstva, je v plnej miere platná aj v podmienkach armády a pri uskutočňovaní politickej práce v podmienkach REB.

Z hľadiska REB uskutočňovanie **politickej práce musí riešiť dva okruhy problémov:**

1. Ako pôsobiť na človeka, aby správne a efektívne využíval nové zverené prostriedky REB. Ide v podstate o problém majstrovského ovládania techniky a zbraní, ktorý je sústredený na jednotky a útvary, ktoré s danou technikou pracujú, ako i na orgány velenia, aby dokázali správne využívať uvedené prostriedky a doceňovali ich význam v bojovej činnosti.

2. Druhou stránkou v politickej práci je nutnosť docenenia vplyvu nepriateľských prostriedkov REB na naše vojská a na tomto základe zameranie jej obsahu. Prítom pôjde o široký komplex problémov spojených s činnosťou všetkých vojakov, ktorí musia doceňovať možnosti nepriateľských prostriedkov prieskumu REB, rušenia, riadenia zbraní a prijímať rad opatrení pre úspešnú činnosť v týchto podmienkach. O dôležitosti týchto opatrení svedčí aj skutočnosť, že iba v armádach USA, NSR a Francúzska je na Stredoeurópskom bojisku v súčasnosti zavedených okolo 207 druhov prostriedkov radiačného prieskumu a rušenia, 67 prostriedkov rádiotechnického prieskumu, 88 druhov aktívnych rádiolokačných rušičov, 48 druhov výstražných

rádiolokačných prijímačov, 8 druhov infračervených a výstražných prijímačov a 33 druhov prostriedkov rušičov infračerveného žiarenia. (Ide o približné počty prostriedkov, ktoré v jednotlivých prameňoch sa rôznia.)

Analýza vedenia bojovej činnosti za podmienok REB potvrdzuje, že **politická práca zostáva nenahradiateľným prostriedkom motivácie vojakov**, pričom jej úloha sa zvyšuje.

Vychádzajúc zo skutočnosti, že cieľ, charakter a úlohy bojovej činnosti sa za podmienok REB nemenia, **trvalú platnosť si zachovávajú aj úlohy politickej práce stanovené v Bojovom poriadku pozemného vojska**, týkajúce sa veliteľov a politických pracovníkov. Tieto úlohy budú platné a z nich musí vychádzať aj uskutočňovanie politickej práce v podmienkach REB.

Napriek tomu vedenie bojovej činnosti v podmienkach REB má určité zvláštnosti, ktoré sa musia v politickej práci odrážať.

Na základe možného vplyvu REB na ľudského činiteľa sa ukazuje, že úspech vojsk bude v rozhodujúcej miere závislý od vysokého morálneho a politického stavu, od morálnych, politických, bojových a psychických kvalít všetkých príslušníkov. Predovšetkým hlboké komunisticke presvedčenie, vlastenecké a internacionálne čítenie, pevná viera v spravodlivý charakter vojny socialistického štátu a v úplné rozdrvenie nepriateľa budú zabezpečovať morálnu prevahu príslušníkov armády nad nepriateľom. V tejto súvislosti treba upozorniť, že formovanie uvedených kvalít v podmienkach vedenia REB bude pravdepodobne oveľa náročnejšie. To súvisí s:

— Možnosťou širšieho prenikania nepriateľských názorov, zanášaných spojovacími prostriedkami nepriateľa cez obsluhu našich spojovacích zariadení. Pritom nemožno ani vylúčiť skutočnosť, že v určitom priestore sa nepriateľovi môže dočasne podariť zarušiť činnosť hromadných oznamovacích prostriedkov a prenos informácií. Bude sa pritom snažiť s využitím vlastných prostriedkov naše vojská dezinformovať, falzifikovať ciele a charakter vojny, zastrešovať ich technikou prevahou NATO, označovať ZSSR a štáty Varšavskej zmluvy za agresora, spochybňovať zmysel a spravodlivý charakter obrany socializmu.

— Charakterom pracovnej činnosti, ktorá je u obslúh prostriedkov REB, ako aj radu iných prostriedkov vedenia ozbrojeného zápasu značne individuálna. V tomto smere ukazujú skúsenosti, že čím individuálnejší je charakter činnosti vojaka, tým väčší význam nadobúda jeho politické pre-

svedčenie o celospoločenskom význame plnenia úloh. Z toho vyplýva, že čím významnejšie úlohy jednotliví vojaci a skupiny v príprave a vedení bojovej činnosti vykonávajú, tým viac si musia byť vedomí spoločenských dôsledkov a významu uvedených úloh.

Pozornosť v ďalšom sústredíme na určité špecifické úlohy politickej práce, ktoré budú vystupovať do popredia pri vedení ozbrojeného zápasu za podmienok REB. Vychádzam pritom z toho, že splnenie všeobecných úloh politickej práce (ktoré budú platné trvale v celom období vojny) a zvláštnych úloh, ktoré vyplývajú z daného druhu bojovej činnosti (sú stanovené v Bojovom poriadku pozemného vojska ČSĽA v článkoch 81 a 83) je základom a vytvára predpoklad aj pre riešenie špecifických úloh, ktorými sú úlohy politickej práce v podmienkach REB.

Bojový poriadok pozemného vojska ČSĽA stanovuje, že REB je súhrn opatrení a činností vojsk vzájomne zladených čo do cieľa, úloh, miesta a času na zisťovanie nepriateľských systémov a prostriedkov vedenia vojskám a riadenia zbraní, na ich jadrové a palebné ničenie, zmocnenie sa ich (vyraďenie z činnosti) a na rádioelektronické rušenie spolu so zabezpečením rádioelektronickej ochrany vlastných systémov a prostriedkov vedenia vojskám a riadenia zbraní a boja s nepriateľským technickým prieskumom.

Z dialektického vzťahu medzi materiálno-činnosťou, ktorou je vedenie boja v podmienkach REB a politickou činnosťou, ktorou je uskutočňovanie politickej práce vyplýva, že ak má byť táto práca účinná, musí určujúci vzťah materiálnej činnosti rešpektovať vo svojom obsahu, formách, metódach a prostriedkoch pôsobenia. Preto dané úlohy REB využijeme aj pri riešení úloh politickej práce. Využitie tejto klasifikácie vychádza pritom z toho, že politická práca musí byť tesne prímknutá k životu a činnosti jednotlivcov ako i plneným úlohám. V tom je jeden z predpokladov jej účinnosti.

Za základné oblasti **úloh politickej práce** v podmienkach REB je preto možné považovať:

- uplatnenie vplyvu na ničenie nepriateľských miest vedenia a rádioelektronických objektov,
- vplyv na plnenie úloh rádioelektronického rušenia,
- vplyv na riešenie úloh spojených s rádioelektronickou ochranou,
- vplyv na plnenie opatrení boja s nepriateľským technickým prieskumom,

— uplatnenie vplyvu na zisťovanie nepriateľských systémov a prostriedkov velenia vojskám a riadenia zbraní.

Ako ukazujú poznatky zo súčasných cvičení ako aj predpokladaného charakteru bojovej činnosti, pozornosť pri uplatňovaní vplyvu na uvedené oblasti by bolo treba sústrediť predovšetkým na nasledovné okruhy problémov, ktoré by sa mali odrážať v prijímaných opatreniach:

1. V oblasti úloh spojených s ničením nepriateľských miest velenia a rádioelektronických objektov:

— správne chápanie a doceňovanie významu včasného a pohotového ničenia rádioelektronických objektov systémov velenia vojsk a riadenia zbraní nepriateľa, síl a prostriedkov REB,

— nepretržitú pripravenosť a pohotovosť ľudí a prostriedkov ničenia na okamžité ničenie a umlčovanie zistených rádioelektronických objektov cieľov prvého poradia,

— objasňovanie dôležitosti úspešného a komplexného plnenia úloh REB.

2. V oblasti rádioelektronického rušenia pôjde v politickej práci o:

— objasňovanie významu účinného rušenia pre úspech boja vlastných vojsk,

— uplatnenie vplyvu na zvyšovanie odbornej pripravenosti veliteľov, osádok a obslúh špeciálnej techniky pre zvládnutie a plné využitie možností rušiacich staníc aj v najzložitejších podmienkach,

— pôsobenie na zvyšovanie vedomostí o rádioelektronických prostriedkoch nepriateľa, o jeho silách v prostriedkoch REB, ich parametroch, účinnosti a možnostiach použitia,

— upevňovanie prevádzkovej a technologickej disciplíny ako i vplyv na včasné plnenie uložených úloh,

— zabezpečenie nepretržitej informovanosti o výsledkoch rušenia nepriateľských systémov velenia vojsk a riadenia zbraní,

— rozvíjanie schopností účelne využívať elektromagnetickú energiu vlastných prostriedkov pre zníženie efektívnosti zbraňových systémov nepriateľa a narušenie jeho bojových schopností,

— využívanie špeciálnej propagandy pre vstup do rádiových sietí nepriateľa.

3. V oblasti rádioelektronickej ochrany pozornosť v politickej práci treba zameriavať na:

— pochopenie významu a funkčnosti rádioelektronickej ochrany,

— dôsledné a umné dodržiavanie opatrení proti rádioelektronickému rušeniu a samonavádzacím streľám,

— majstrovské, iniciatívne eliminovanie následkov jadrových úderov na rádioelektronické prostriedky vlastných vojsk a zabezpečenie ich ďalšej činnosti,

— účinné pôsobenie proti dezinformáciám, vzniku strachu a paniky,

— ovplyvňovanie pripravenosti na prechod k využívaniu klasických prostriedkov velenia a riadenia (spojky, signály).

4. V oblasti boja s nepriateľským technickým prieskumom treba venovať pozornosť:

— objasňovaniu významu a využívaniu tabuľkových a výpomocných (prírodných) prostriedkov maskovania a imitácie,

— ovplyvňovaniu režimu rádiových prostriedkov v daných priestoroch, dodržiavaniu prevádzkovej disciplíny, používaniu správnych antén,

— pôsobeniu na dodržiavanie zásad a noriem svetelného a zvukového maskovania, organizáciu ochrany a obrany miest velenia,

— dodržiavaniu zásad utajenia presunov a pohybov vojsk, zamedzovaniu zbytočného zhromažďovania jednotiek a skupín.

5. V oblasti pôsobenia politickej práce na zisťovanie nepriateľských miest velenia a rádioelektronických objektov sú úlohy politickej práce obdobné ako pri plnení úloh prieskumu. Z tohto hľadiska treba venovať pozornosť:

— hlbokému pochopeniu významu včasného získavania správ o nepriateľovi, jeho systémoch velenia vojsk a riadenia zbraní, prostriedkoch REB a prieskumu, ich charakteristikách a režimov činnosti,

— mobilizácii prieskumných jednotiek, bojových prieskumných hliadok, prieskumných skupín, hlbokého a špeciálneho prieskumu, prieskumu druhov vojsk na obetavé, iniciatívne a bezpodmienečné plnenie prieskumných úloh,

— podnecovaniu vojakov na rýchle, včasné a spoľahlivé odovzdávanie získaných údajov a správ, čo v podmienkach rádioelektronického rušenia môže byť aj značne problematické,

— formovaniu vytrvalosti, vojenskej chytrosti, lsti, všímavosti, predvídaní ako i zachovávaní vojenského tajomstva,

— zabezpečovaniu tesnej súčinnosti medzi orgánmi, ktorí sa účastnia na zabezpečovaní, získavaní a vyhodnocovaní výsledkov prieskumu a ich včasnému odovzdávaniu riadiacim zložkám.

To sú základné obsahové otázky, ktoré z hľadiska uskutočňovania politickej práce budú v podmienkach vedenia REB vystupovať do popredia. Ich množstvo a zložitost' ukazuje, že ich riešenie vyžaduje zodpo-

vedajúcu pripravenosť celého veliteľského zboru, politického aparátu, stranických a zväzových organizácií a ostatného bojového aktívu už v čase mieru.

Spoľahlivá a dôsledná realizácia úloh a obsahu politickej práce v podmienkach REB súčasne vyžaduje, aby im zodpovedali aj adekvátne formy a metódy. V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že tak ako sú úlohy a obsah politickej práce v podmienkach REB neoddeliteľnou súčasťou všeobecne platných úloh a obsahu politickej práce v bojovej činnosti, tak aj používané a uplatňované formy a metódy majú túto všeobecnosť. Napriek tomu sa ukazuje, že predovšetkým pri uskutočňovaní jednotlivých foriem práce treba docieňovať súčasné systémy vyhľadávania a ničenia cieľov u nepriateľa, ktoré po zistení cieľa ho budú schopné okamžite ničť. To musí viesť k nevyhnutnosti prechádzať v politickej práci od práce vo väčších kolektívoch k menším ako je družstvo, četa, až k jednotlivcovi a dodržiavať aj pri jej uskutočňovaní zásady maskovania a ochrany pred zistením prostriedkami REB.

Uvedené úlohy v podmienkach REB rozširujú teda okruh problémov, ktoré treba v politickej práci počas bojovej činnosti riešiť. Skúsenosti z vykonávaných cvičení súčasne potvrdzujú, že politickí pracovníci svojou činnosťou už nemôžu nepretržite a cieľavedomo, osobne pôsobiť vo všetkých jednotkách, osádkach a obsluhách, ktoré sa účastnia na bojovej činnosti a ktorú ovplyvňujú. To zvyšuje význam pri uskutočňovaní politickej práce celého veliteľského zboru, stranického, zväzového a ostatného bojového aktívu, ktorý operatívne a včas môže riešiť stanovené úlohy. To zdôrazňuje aj Bojový poriadok pozemného vojska, ktorý stanovuje, že organizácia a uskutočňovanie politickej práce je najdô-

ležitejšou povinnosťou všetkých veliteľov (náčelníkov), politických orgánov a politických pracovníkov.

Značné priestorové vzdialenosti, či už v príprave na vedenie bojovej činnosti, tak aj v jej priebehu súčasne zvyšujú úlohu a význam najnižších veliteľov a celého bojového aktívu. Iba ich vysokou samostatnosťou, pohotovosťou a iniciatívou, operatívnym reagovaním na zmeny situácií bude možné zabezpečiť nepretržitosť a účinnosť pôsobenia politickej práce na všetkých vojakov. Možno predpokladať, že tento široký aktív, často bez pokynov vyšších orgánov bude musieť operatívne reagovať na zložité situácie, prejavovať schopnosť samostatne sa orientovať v zložitých udalostiach, hodnotiť konkrétne javy a udalosti na bojisku, vyvracať výmysly buržoáznej propagandy, dezinformácie, objasňovať význam všetkých uskutočňovaných opatrení. To vyžaduje, aby mal hlboké znalosti marxizmu-leninizmu a politiky strany, vojenskej pedagogiky a psychológie, teórie stranicko-politickej práce a celého vojenstva, čo je predpokladom pre uskutočňovanie pohotovosti, účinnej a konkrétnej politickej práce v podmienkach vedenia REB počas bojovej činnosti. Je iba prirodzené, že ak má byť schopný tieto náročné úlohy plniť v zložitých podmienkach, musí byť na to zodpovedajúcim spôsobom pripravený a to už v čase mieru.

To sú základné východiská, ktoré by mali byť brané do úvahy pri uskutočňovaní politickej práce na vševojskových cvičeniach. Súčasnne upozorňujem, že som nemohol riešiť vzhľadom na súčasný stav rozpracovania, všetky problémy, ktoré v tejto súvislosti v zväzkoch a útvaroch ČSLA vystupujú do popredia. Ide skôr o základné prístupy a námety, ktoré treba ďalej rozpracovávať ako i overovať vo vojskovej praxi.